

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. măcelarilor 45;

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Interpretare greșită.

Sibiu, 27 Noembrie n.

Un domn cu numele Papp János, doctor în drepturi, a tipărit acum de curând o broșură, în care pledează pentru modificarea legii de naționalitate.

Nu cunoaștem broșura, nu i-am cetit cuprinsul, prin urmare nu cunoaștem nici argumentele, înșirate din partea autorului broșurii, pentru a motiva necesitatea modificării legii. Din recenziunile apărute în foile maghiare deducem însă, că autorul cam ce cere în broșura sa: ștergerea și scoaterea din aplicare a paragrafilor din legea de naționalitate, cari încă nu au fost cassați prin dispozițiuni luate de alte legi, de dată mai nouă!

Ceeace ar însemna: ștergerea legii de naționalitate, iar nu modificarea ei, pentru că dacă se șterge și aceea la ce se mai pot provoca naționalitățile nemaghiare, ca la un drept al lor, nu mai rămâne nimic din legea, care și de altcând există numai pe hârtie pentru cetățenii de naționalitate nemaghiară ai acestei patrii.

Pe lângă toate laudele, pe cari le-a adus autorului broșurii presa maghiară, pentru „temeinicia” cu care a tratat chestia și pentru „soluția norocoasă” dată chestiei de naționalitate dela noi, s'a aflat și unul, care nu e mulțămît cu broșura din întrebare, și care constată în coloanele marelui ziar „Budapesti Hirlap”, că domnul Papp János a înțeles rău lucrurile și a făcut rău serviciu maghiarimii, când a constatat, că au să fie șterse din legea de naționalitate dispozițiile, cari sunt astăzi lipsite de valoare și neexecutabile. Pentru că ce înseamnă aceasta? Nici mai mult, nici mai puțin, decât că avem lege, care e în ființă încă, dar nu e executată. Și nu e executată, pentru că interesele bine pricepute ale statului maghiar pretind, ca să nu fie executată! Iar lu-

crul acesta, chiar adevărat să fie, nu e permis să se spună. Căci atunci dreptatea ar fi pe partea naționalităților, cari ar fi îndreptățite să ridice acuză în contra puterii de stat, că împiedecă executarea unei legi aflătoare în ființă, în mod arbitrar. Pentru că ori cum, dar câtă vreme legea e lege, nu despre aceea are să fie vorba, că pentru unii (pentru Maghiari) ea e rea, ci despre aceea, că trebuie executată în interesul celor, pentru cari ea e bună!

Așa rezonază domnul dela „Bud. Hirlap”. Dar se mângăie cu aceea, că din norocire pentru Maghiari lucrurile nu stau așa, că s'ar afla ceva în legea de naționalitate, ce n'ar fi executat, și anume, din considerarea față de Maghiari. De exemplu, paragraful 7, în care se spune, că la judecătoriile de forul prim este a se folosi, cu graiul și în scris, limba părților. Dispoziția aceasta a fost luată atunci, când justiția nu era încă statificată, ci aparținea corpului de administrație municipal. La anul 1872 însă, despărțându-se justiția de administrație, și statificată fiind, a căzut numai decât sub dispozițiile §-ului 13 din legea de naționalitate, care spune, că la judecătoriile numite din partea guvernului se folosește exclusiv, cu graiul și în scris, limba maghiară, ca limbă oficială.

Și așa anonimul din „Budapesti Hirlap” a dat gata pe domnul Papp János, pentru că i-a dovedit, că §-ul 7 din legea de naționalitate e șters deja, nu are să mai fie șters. El nu se refuză de loc la judecătoriile ei funcționează de la 1872 încoace, ci se referea la cele de mai înainte. Căci dela statificarea justiției încoace, tocmai în înțelesul legii de naționalitate, la tribunalele regești, la judecătoriile de ocol, la autoritățile de carte fonduară, etc. nu s'au mai primit rugămini compuse în alte limbi, decât numai în cea maghiară!

„Cu toate acestea, — cităm acum cuvintele de încheiere ale ce-

lebrului anonim, — naționalitățile încă și astăzi consideră de gravamen lucrul acesta, călăresc mereu pe dispozițiile acestea ale legii de naționalitate (§-ul 7) și nu vreau să iee cunoștință despre faptul, că o lege de dată mai apropiată a scos din vigoare părțile legii referitoare la limba oficială a judecătorilor. Dar nu vrea să ia cunoștință nici Papp János, care află că trebuie șters din lege aceea, ce de mult e șters.”

De avea dreptate domnul dela „Budapesti Hirlap”, dacă cu adevărat așa ar sta lucrurile. Dar din nefericire pentru el, nu stau astfel. Prin statificarea justiției, paragraful 7 din legea de naționalitate nu a fost șters, ori scos din vigoare, ci din contra, întărit în drepturile, ale cetățenilor numai domni dela „Budapesti Hirlap” legea despre judecătorii, și vor afla în ea trecută dispoziția, că pe lângă alte însușiri, pe cari trebuie să le aibă judecătorii dela forul prim, e și aceea, că trebuie să corespondă dispozițiilor din §-ul 7 al legii de naționalitate; va să zică, e dator să cunoască în graiul și în scris limba naționalității în mijlocul căreia se află. N'a sters deci legea despre judecătorii §-ul 7 din legea de naționalitate, ci din contra, a decretat, că are să fie sfințit și respectat. Și dacă nu ne înșală memoria, lucrul acesta s'a întâmplat la cererea marelui bărbat de stat și patriot *Deák Ferencz*, care spunea, că după ce în țară vor fi negreșit introduse judecătoriile cu jurați, sunt a se lua din vreme mășurine, ca judecătorii, cari vin puși în nemijlocită atingere cu părțile, să cunoască limba acestora și să poată comunica cu ele în limba lor.

Dar să vedem cum glăsuște legea însăși.

În articolul de lege IV din anul 1869 se spune în §-ul 4 următoarele: „La ocuparea posturilor de judecători este a se avea în special în vedere, că la numirile dela tribunalele de prima instanță și dela judecăto-

riile singurate, — pe lângă calificarea din paragraful 6 și 7 (ai acestei legi), — judecătorii să fie ațai de pe teritoriul tribunalelor de prima instanță cu considerarea justă a celor cuprinse în §-ul 27 din legea de naționalitate, art. 44 dela 1868, numindu-se indivizi de diferite naționalități de pe teritoriul tribunalului respectiv”. Iar §-ul 6 al aceleiași legi conține următoarele: „Oficiul de judecător îl poate ocupa cetățeanul de stat ungare, care: a) e trecut de 26 ani, b) are purtare ireproșabilă, c) nu stă sub curatelă și nu se află în concurs, d) e în stare să corespondă dispozițiilor din art. de lege 44 dela 1868, referindu-se §-ul 13 din aceasta lege și de aci înainte numai la judecătorii mai înalte, e) posedă calificarea teoretică și practică, stabilită în §-ul următor...”

E clar deci, că §-ul 7 din legea de naționalitate e în vigoare și astăzi, și domnul dela „Budapesti Hirlap” spunea un mare neadevăr, când afirmă, că ar fi șters prin legea despre judecătorii, care tocmai îl confirmă, ori prin vre o altă lege ulterioară.

Le-am spus acestea, în fuga condeiului, pentru că să se vadă, cum publicul maghiar e indus în eroare, prin informațiuni greșite, cum e cea de sus, și vine făcut să creadă, că într-un adevăr, naționalitățile nemaghiare calumniază în afară puterea de stat când o acuză cu fapte pe cari nu le-a săvârșit; și ca să se vadă, cum dreptatea e de fapt pe partea de dreptul se pot plânga, că avem legi, încă în ființă, cari nu sunt executate și nu se execută în părțile lor favorabile celor de limbă nemaghiară. Căci nu numai §-ul 7 din legea de naționalitate, neșters prin nici o lege ulterioară, din contra, întărit prin legea despre judecătorii, nu e executat de loc, dar nu e executată nici legea despre judecătorii, căci la numirile de jude-

FOIȘOARĂ.

Legatii și inchișitorii papilor din Roma, trimiși în Ungaria și Transilvania,

de Dr. A. Marienescu.

(Urmare.)

La 1513 papa Leo X. îndrumă pe Toma Legatul apostolic al Ungariei, Valahiei etc. ca să viziteze toate mănăstirile și să reformeze ce va afla de lipsă, iar dacă vor fi contradicțorii, să poruncească după instrucția: Contradictores. (Hurm. II. 3, p. 115).

Dar la 1513 Vladislav regele Ungariei scrie Legatului Toma, arhiepiscopului din Strigoni, în contra uniunii episcopiei din Milcov cu arhidieceza Strigoniului și regele zice: „Când astfel de uniune nu a trebuit să se facă fără consensul nostru, ca și patronului general al tuturor bisericilor regatului de drept ungareș și apoi al bisericilor din părțile supuse; și decretul canonic al bisericilor din decanate, că patronul general (regele) la uniunea unor biserici, e dreptul lui de a consimți” etc., pentru aceasta regele roagă pe Legatul Toma, adecă pe arhiepiscopul din Strigoni: „Să binevoești pentru aceasta pe acei plebani și cetățeni și supuși noștri a-i conserva în drepturile lor vechi și obiceiuri; vă rugăm pe reverența voastră părinte, ca să voești să ai răbdare pentru această uniune și să faci nimica-

inoire în contra libertăților și a obiceiurilor vechi ale plebanilor și *Sașilor noștri*”. (Hurm. II. 3, pag. 132).

La 1514 Toma, arhiepiscopul Strigoniului și Legatul papii, — acum are titlul Cardinalis strigoniensis et patriarcha Constantinopolis și Primas Ungariae — scrie, că având în vedere că diecesa Milcoviei, care a fost incorporată la mitropolia Strigoniului este prea îndepărtată de scaunul Arhiepiscopiei, ca interesele bisericii să nu sufere, confirmă pe decanul din Brașov, cu vechile sale drepturi administrative, dar aceste drepturi numai provisoriu la confere. (Hurm. II. 3, p. 213).

Dar papa nu dă nimic pe vorbele regelui. Papa Leo X. în 2 Sept. 1513 a scris lui Toma arhiepiscopului și Legatului său, iară Toma a trimis decanului din Sibiu și din Brașov bula papei și le spune, că diecesa Milcoviei după dreptul canonic a fost unită cu mitropolia Strigoniului și invitat pe decani, pe cler și pe popor, ca să asculte de arhiepiscopul din Strigoni, ca de părintele lor sufletesc. (H. II., 3, pag. 221).

Sași au luat cunoștință față de Toma Legatul, a) la 1513 Antonie Ioan, preotul catolic din comuna Săm-Petru de lângă Brașov se înfățișează în Strigoni înainte notarului public și cere, ca să improtocoleze următorul protest: Că dânsul a fost trimis din partea capitolului din Brașov, care se ține de diecesa Milcoviei, ca să ceară dela arhiepiscopul Strigoniului confirmarea vechilor drepturi ce le avea decanatul Brașovului mai înainte de a se uni diecesa Milcoviei cu mitropolia din Strigoni, însă arhiepiscopul Stri-

goniului în diploma ce a dat-o (vezi anul 1514 pag. 215) a restrâns vechile drepturi ale capitolului din Brașov, dar el nu primește diploma. (Hurm. II. 3, p. 223).

b) La 1516 capitolul din Sibiu și capitolul din Brașov, cari se țineau de diecesa Milcoviei roagă pe regele Vladislav, să le aperse în vechile lor drepturi și obiceiuri, de oarece Toma arhiepiscopul Strigoniului cercând să unească diecesa Milcoviei cu arhiepiscopia Strigoniului, voește prin aceasta să-și aroage dijele și întregă jurisdicțiunea acestei biserici. În protest se înșiră mulțime de plânsori. (Hurm. II. 3, p. 238).

c) La 1518 Mhailu episcopul Milcoviei convoacă la sinodul care se va ține în Moldova în orașul Troțuș pe toți decanii (protopopii) și preoții catolici din decanatele Baia-Moldovei, Vrancea, Milcov, Siret, Chilia, Cetatea-Albă, cum și pe decanii și preoții catolici din districtele Milcoviei, dincolo de Carpați (în Ardeal) anume din Brașov, din Sibiu și din săcuime. (Hurm. II. 3, p. 294).

d) Papa Leo X. la anul 1519 invită clerul și poporul diecesei Milcoviei să fie supuși și să asculte de Milcoviei încă papa Iuliu II. De asemenea invită și pe arhiepiscopul Strigoniului și pe episcopul catolic din Transilvania, ca pe viitor să nu se mai amestece în afacerile interne ale episcopiei Milcoviei. După text decanatul din Brașov, Sibiu etc. se țin de episcopia Milcoviei. (Hurm. II. 3, p. 301).

(Va urma.)

cători, la torurile prime judecătorești, nu s'a ținut și nu se ține cont de cerințele §-ului 7 din legea de naționalitate, care dispune, că judecătorețul trebuie să asculte, să iee procese verbale, și să aducă hotărâri și sentințe în limba pe care o vorbesc ceice așteaptă dreptate dela el. Acesta e adevărul!

Discursul dlui deputat Dr. Vaida. Afară de presidential clubului parlamentar naționalist, dl. *Dr. Teodor Mihali*, a mai vorbit la bugetul ministrului de interne, în ședința de Joi a dietei ungare, și deputatul naționalist român *Dr. Alexandru Vaida Voevod*. În partea primă a vorbirii sale oratorul s'a ocupat cu chestia de naționalitate, înșirând gravaminele și motivele de nemulțămire ale naționalităților nemaghiare din patrie, iar în partea a doua cu starea deplorabilă în care se află igiena publică a statului nostru. A propus guvernului, să ordoneze închiderea cârcimelor în zilele de Dumineci și sârbători, și a propus sistemizarea unui ministeriu de salubritate publică, trimiterea unei comisii, care să studieze referințele sanitare din România, și introducerea numai deocâta a votului universal, egal și secret la alegerile pentru dietă. Partea primă a vorbirii sale a fost de întreruptă, iar partea a doua a fost scutită cu mult interes și — aprobată de întreaga dietă.

Furtună în dietă. Vineri a vorbit în dietă, la discuția asupra bugetului ministrului de interne, și deputatul naționalist român *Dr. St. C. Pop*. A spus, că comitatele sunt astăzi cuiburi de corupție și nepotism, că legea despre egală îndreptățire a naționalităților nu e executată, că naționalitățile nemaghiare sunt neindreptățite pe toate terenurile, — tot lucruri cari au provocat indignarea patrioților și o gălgăie mare în dietă. Oratorul a fost îndrumat de mai multeori la ordine din partea presidentului camerei, și des întrerupt din partea colegilor. Semnă, că bine a vorbit. La sfârșitul ședinței a vorbit apoi și domnul ministru-president, recunoscând, că în unele privințe au dreptate deputații români. Sunt stări de lucruri, cari trebuie îndreptate, și guvernul va căuta să le îndrepte. Despre reforma electorală nu a spus nimica dl. ministru-president.

Dela conferențele învățătoarești.

Tractul Cohalmului.

În 26 și 27 Octomvrie v. e. s'a ținut în localul școlii gr. or. din Cohalm conferența tractuală învățătoarească, sub supravegherea adm. protopopese, a vrednicului paroh al Cohalmului, *Ioan Bercau*.

În ziua primă, sârbătoarea sf. Dumitru, am asistat la frumoasa sârbare a sfârșirii hramului școlii gr. or., cu care ocaziune învățătorul *Z. Borcoman* și școlarii săi a dat o producțiune cu cântări și dialoguri.

Intrându-ne în conferență, după ce *P. O. Donn* administrator protopopese deschide conferența prin o vorbire foarte instructivă din domeniul religiunii, și după ce inv. *G. Maican* răspundând la cuvântul de deschidere, arată însuflețirea spre înaintare a învățătorimii tractuale și însuflețirea la toată suflarea românească din tract din împrejurare, ca conducerea tractului e pusă în mână *P. O. Donn* adm. *Ioan Bercau*, bărbat bine văzat de toți și recunoscut ca motorul principal de înaintare pe toate terenurile în tractul nostru, pe care îl asigură de dragoste și devotamentul corpului învățătoresc spre a duce în deplină armonie împreună minciunelile înaintării noastre tractuale spre scopul dorit, — să puerde la constituirea conferenței, alegându-se de prezident inv. *G. Maican*, notari: *G. Stelea* și *G. Borcoman*, iar verificători *Z. Borcoman* și *N. Lancoa*.

Prezidiul înainte de a se trece la ordinea de zi, în cuvinte foarte călduroase reamintind trecerea din viață a eruditului nostru pedagog, a prof. *Dr. Petru Șpan*, numindu-l „tatăl pedagogiei românești” și reamintind pierderea colegului *P. M. Hăiliș* din șirul învățătorilor tractuali, conferența își exprimă durerea prin sculare, rostind după obiceiul nostru creștinesc un „*Dumnezeu să-l ierte*”.

Prezidiul, salută cu plăcere prezența la ședința conferenței învățătoarești a harnicului director al teatrului român *A. P. Bănuț*, a notarului *G. Taflan*, cassarului *I. Buzea* și a altor binevoitori ai școlii române.

Se intră în ordinea de zi, stabilindu-se programul lucrărilor ședințelor conferenței. Conferența a ținut de tot patru

ședințe, în cari s'a discutat cu deosebită teneinție materialul din religione pentru toate clasele școlii populare, pe baza noului plan de învățământ. Învățătorii cari au lucrat teme din religione au fost: *G. Stelea*, *N. Lancoa*, *G. Andron* și *E. Bărsan*.

Despre manualele de religie și de literatură didactică religioasă ne-a dat o lucrare, bazată pe sfânta scriptură, catihetul *Ioan Leucă*.

Despre educația religioasă în biserică și școală, ne-a dat catihetul *I. Dumitrescu* o lucrare foarte instructivă, arătând adevărata cale, pe care trebuie să se puerdească, voidă a da tinerimii și poporului nostru o educație cu adevărat religioasă, iar inv. *G. Maican*, prin luarea sa „dare de seamă despre mișcarea pedagogică-literară la români în anul școlar 1910—1911”, a uitat pe toți prin teneinția cu care a lucrat-o și prin modul său atrăgător de predare.

Dintre hotărârile mai însemnate luate de conferență amintesc:

1. Înființarea bibliotecii pedagogice tractuale, spre care scop s'a și plătit taxa de 2 cor. de fiecare membru.
2. Fiecare învățător să se înscrie ca membru fondator la înființându „*Biblioteca a școlărilor buni*”, prin prof. *Dr. V. Ștan*, trimitând taxa de 5 cor. în acest scop.
3. Cu ocaziunea conferenței să se țină oară de cântări cu toți învățătorii, exercitând una, ori două cântări pentru școlari. Instructori să fie doi învățători priocapători în ale muzicii instrumentale.
4. Fiecare învățător să-și aboneze „*Vatra școlară*”.

În tot decursul ședințelor s'a arătat din partea învățătorimii o mare însuflețire față de cauza școlară și mult interes și priocpere în desbaterea lucrărilor pertractate. *P. O. D.* comisar a luat parte activă la desbaterile conferenței și prin sfaturile sale înțelepte a ajutat la deslegarea și succes a temelor puse în discuție.

În timpul de două zile cât am petrecut în Cohalm, am fost toți împreună, și la prânz și la cină, prin ce în fața străinilor am impus foarte mult. Inteligența din centru ne-a onorat și la banquet cu prezența și anume: dl. *Dr. Drimba*, *G. Fuciu* contabil la „*Economia*”, *I. Buzea* cassar, dl. director al teatrului român *A. P. Bănuț* și alții din jur, ca notarul *G. Taflan*, preoții-ostecheți *Ioan Dumitrescu*, *I. Leucă*, *I. Mirocea* ș. a.

Iar în seara de sf. Dumitru s'a dat din partea junimeii din Cohalm, instruată de harnicii contabili *G. Fuciu* și *Ștan*, în frunte cu *A. P. Bănuț*, o petrecere teatrală bine reușită.

Petrecerea teatrală a fost pentru noi o școală, luând fiecare indemn de a da și în alte sate astfel de petreceri. Dl. *A. P. Bănuț* ni-a promis că și în viitor se va îngriji, ca cu ocazia conferențelor noastre să se dea astfel de petreceri teatrale, ba va da și unele îndrumări, cum e a se instrui și pune la cale producțiuni teatrale cu tinerimea pe sate. S'i-a ajutat Dumnezeu, că noi primim cu plăcere sfatul cel bun.

„*Eu*”.

Tractul Lupșei.

(Urmare.)

Conferența aplauzează însuflețit discursul și la invitarea comisarului se constituie biroul conferenței astfel: Prezident *Lezir Chirilă*, notari: *Gavriil Rancoa* și *Diomid Bedelean*, bărbați de încredere: *Ana Mateiu* și *Nicolae Fodorean*. Biroul se încredințează și autenticarea procesului verbal. Prezedintele salută membrii conferenței și marchează în general lipsa de aplecare după merit a prestigiului învățătoresc din partea societății noastre. Din partea prezidiului sunt salutați ca oaspeți ai conferenței dd.: *Simeon Samuilă*, *Aurel Boeriu*, *Ioan German*, ca parohi, apoi *Eugen Muntean*, *Andreu Straja* și *Nicolae Lazar* ca oasteheți. La apelul nominal răspund 19 învățători, absenți 4.

Prezedintele prezintă curențiile următoare:

- a) Circuarul cons'nt. din 14 Iulie v. c. Nr. 8972 școl. 1911, referitor la înțeghimbarea de bibliotecii pedagogice tractuale.
- b) Statutele fondului de ajutorare, din protopresbiteratul Lupșei. Esibitul „a” se predă comisiei I., iar esibitul „b” comisiei II. permanente, ca să prezinte, întruna din ședințele proximă, raport în merit.

Aurelia Bedelean referă materialul din religie pentru cl. I. și se identifice întru toate cu planul. Prezedintele și *Leonte Canja* observă aglomerat de materie în cl. I. Comisarul se declară contra istorioarelor profane, ca materie de religie pentru cl. I. susținând ca materie religioasă colinde, legende, datini legate de praznicele noastre creștine. Membrii conferenței se îndrumă

a ținea cont de îndrumările acestea la stabilirea programelor pentru fiecare școală.

Aurelia Bedelean ține lecție de model despre „*Cei trei fluturași*” pentru cl. I. Elevii se dimit și prelegătoarea își souză rezultatul prin faptul că a avut la îndemână școlari începători, fără rutină școlară. În discuție intră *Iosif Panța*, imputând nepotrivirea temei pentru începători, căci conține elemente abstracte puțin intuibile. M-toda, însă, corespunde. *L. Canja*, nu e mulțumit cu limbajul plin de cuvinte greoaie și nepotrivite.

Prezedintele află greșala în împrejurarea, că unitatea metodică n'a fost reperțată în partii mai mici, cari reproduc fiecare în parte dau o narațiune rotundă. La aprofundarea strictă însă, aproape toți prelegătorii de religie întrebunțează numai fazele stereotipe, de „bine” și „rău” întru scoaterea calităților. Așa și la prelegătoarea prezentă se observă această greșală.

Comisarul susține, că sentimentul se comunică prin sentiment, iar nu prin idei, de aceea prelegătoarea trebuia să propună mai cu sentiment și însuflețit, accentuând cu deosebire momentul, când cei 3 fluturași n'au fost primiți supt adăpost de laleauă și crin. Prelegerea se declară de reușită.

Absentanță referenții și prelegătorii dela cl. II, III și VI, pentru prepararea referenței se împarte materia membrilor: *Iuliu Tăușan* pentru cl. II, *Sofronie Mitrea* cl. III, și *Andreu Straja* paroh și catihet, cl. VI, cu încredințarea, ca în una din ședințele proximă să prezinte rapoarte meritice. *Sofronie Mitrea* prelege lecția „*Nunta din Căna*”, *Andreu Straja* „*Apostolii*”. Întrâmplându-se acestea, delibărările se amână pentru ședința viitoare.

Ședința II-a, ținută în 1 Octomvrie v. la oarele 3 p. m. Prezedintele *L. Chirilă* deschizând ședința, prezintă propunerea d) a se exprima prin sculare condolențele conferenței față de meritosul profesor, trecut la cele veșnice, *Dr. Petru Șpan*.

Se întâmplă.

Iuliu Tăușan referă asupra materialului presoris din religie pentru cl. II. Aderează la materia susținută de program.

Diomid Bedelean propune a se decora eliminarea din plan a istoriei jidovești, propunându-se numai „*Testamentul nou*”.

Comisarul se declară pe lângă susceperea în programă și a „*Testamentului vechiu*”, însă din materiile presorise învățătorii să propună numai materialul strict religios, din care reiese acțiunea Dumnezeuirii asupra sorții omenești, iar părțile mai profane, ce au în vedere istoria poporului jidoveș, să se excludă.

Se îndrumă învățătorii a tracta materia „*Testamentului vechiu*” conform punctului accentuat prin comisar. În alte privințe se susține programa în întregime.

Sofronie Mitrea propune acceptarea programei de religie, cu restricția de a se ținea cont de concludus adus în punctul anterior cu considerație la „*Testamentul vechiu*”. Fără discuție se ridică la valoare de concludus.

Asupra lecției „*Nunta din Căna*” se deschide discuție liberă. Vorbește *Sofronie Mitrea*. Prezedintele accentuează faptul, că fiind lecția improvizată, n'are curs metodic unitar, înocă la sfârșit n'a s'jan la rezultatul așteptat.

Comisarul impută prelegătorului, că n'a predat destul de intuitiv, și n'a scos din destul la iveală momentul principal „*minunea*”, ca să priceapă școlarii de deplin oum s'a prefăcut apa în vin. Trebuia apoi, ca lecția să o introduce prelegătorul cu provocare la nuntele credincioșilor noștri, unde chiar se cetește această pericopă. Prelegătorul se scuza cu împrejurarea, că a preles numai la întâmplare, fără a fi făcut preparație premergătoare. Lămuririle date se iau spre știință, iar prelegerea se declară de succesă.

Vasile Batură, încredințat cu expunerea materialului pentru cl. IV. din religie, arată, că materia din programă este bine plasată și ordonată, însă în împrejurările noastre nu se poate exhauria pe deplin, de aceea unele materii, ca „*Banul de dare*”, etc. se pot omite, iar celelalte parabole să se prelegă mai presurtat.

L. Canja crede a se susținea toată materia biblică cuprinsă în program, care însă eschiderea catehismului din această clasă, dorind ca acest obiect să formeze materia religioasă pentru cl. VI, fiindcă elevii din anul din urmă de școală sunt mai accesibili pentru consumarea preștelor religioase.

Comisarul e pentru plan, acceptând și catehismul, însă e de părerea, că materialul să se combine cu „*Smbolul credinței*” și să se margirească la principalele dogme ale bisericii, evitându-se prez multele dogmatizări teoretice.

Învățăturile bisericii se pot propune în legătură și cu rugăciunile. Predarea materiei să se faoa mai cu sentiment, și dacă învățătorii n'au darul povestirii fluente, să ia Biblia și de acolo să cetească copiilor parabolele.

Conferența susține materia programei cu lămuririle și întregirile auzite din partea membrilor ei.

L. Canja în calitate de reporter își face referența din religie pentru clasa V., iar în absența lui *Moașveiu Cutaean* se es-tinde și asupra cl. VI. Raportorul își susține ved-rile exprimate la clasa IV., dorind prelegerea completă a istoriei bisericești în clasa V., iar catehismul să se propună în a VI-a clasă.

Din istorie să se omită părțile ca: „*Luptele pentru icoare*” ș. a. Partea generală să aibă percurș mai fugitiv, dar partea specială (istoria bis. din Ungaria și Transilvania) să se prelegă mai pe larg, indeosebi epoca lui *Andreu Șgunea*, unde să se adaugă și traktarea „*Statutului organic*”.

Diomid Bedelean se alătură la păreri referențiale.

Educația religioasă are 3 momente: simțul religios, fapta religioasă și convingerea religioasă. Simțul și fapta isvoreau din inimă, iar isvorul convingerii este mintea. Propunerea istoriei produce simțul și determină la fapte. Catehismul aplează mai mult la rațiune. Acesta e motivul, pentru care aderează la propunerea catehismului în cl. VI.

Prezidentul *L. Chirilă* susține împărțirea programei și dă îndigări metodice la propunerea catehismului, care trebuie să se imbine cu biografii și faptele sfinților părinți. Istoria să se propună mai pe larg ca în manual și mai atrăgător, folosindu-se învățătorul de manuale și lectură cu conținut mai bogat. Chiar și copiii se pot da cărți din biblioteca școlară, ca lectură privată, cu materii din istoria bisericicească, referând ei despre cele ceteite în ora de religie.

Conferența aderează la susținerea programei, acceptând și vederile date de învățători.

Se încinge discuție asupra lecțiilor „*Apostolii*”, de *A. Straja*. Prelegătorul recunoaște, că s'a abăut dela țântă, fiind care ou surprins și ca preot nu destul de dexter în ale metodelor.

Comisarul află, că cea mai esențială greșală a prelegătorului reșede în faptul, că n'a enarat întregă unitatea metodică, apoi să fi făcut explicațiile de locuri, respective noțiuni, ci numai câte o frază spusese, care o repeta, când singuratic, când în cor, trecând mai departe și repetând procedura. Astfel prin întrețeserea aluziilor și frazelor, amuzante în repetiții, a produs o vicioziune în școlari, care a dominat prelegerea dela început până la sfârșit. În faptul acesta residă meritul prelegătorului. Cu aceste observări prelegerea e declarată de succesă.

Dupăce *Iuliu Tăușan* n'a prezentat operat în privința manualelor de religie, discuția asupra acestui punct se face între marginile desbatrilor libere.

Ana Mateiu nu e mulțumită cu nici unul din manualele existente. Cel mai mare defect al lor consistă în aceea, că nu sunt scrise după plan, și unele din ele au un stil greoi și nu destul de biblic. Ar trebui înlocuite cu altele, din cari să se elimineze fraseologia lungă și întrebările stereotipe (catehism), cari mehanizează învățământul și-l spoliază de elementul educativ. Până la o ediție mai perfectă vom folosi „*istoria biblică și bisericicească*” de Sibiu.

S. Mitrea și *L. Canja* insistă a nu se restrânge la manualele amintite de antiivorbitare, ci să introducem manualele lui *Dr. Barbu*, *D. Voșiga* etc.

Comisarul ar dori, ca învățătorii să propună religia fără manual, lăsând a servi manualele existente mai mult ca lectură privată, prin ce învățământul ar deveni cu mult mai educativ. Propune a se cere dela autoritatea noastră bisericicească edarea „*Bibliei populare*” care, ca lectură r-jutătoare, s'ar putea pune la serviciul instructiunii. În edția aceasta ar fi să se cuprindă partiile și pericopăele cele mai edificatoare pentru credincioșii bisericii noastre.

Conferența ia la cunoștință lămuririle date, le aprobă și roagă Preavener. Consistor a iniția, fie și prin un concurs, edarea „*Bibliei populare*” și a manualelor mai coraspunzătoare și mai literare.

Diomid Bedelean își cetește operatul său cu titlul: „*Educația religioasă în școală*” cu ajutorul cântărilor, tablourilor religioase, a mergerii la biserică și sârbărilor școlare cu caracter religioș.

Se ascultă cu atenție încordată. La propunerea catehismului *Eugen Muntean*, conferența exprimă autorului mulțumită,

Lucrarea se aduce la protocol, cu dorința ca autorul după o prefecare și întregire să o publice în vre un organ de publicitate, ca să poată fi accesibilă și publicului mai larg. Autorul souză lipsele operatului prin lipsa de timp. Ședința se ridică. (Va urma)

Convocare.

Prin aceasta convocăm adunarea generală a despărțământului Sibiu al Asociației de muzică din 20 Noembrie (3 Decembrie a. c.) a. c. în Sibiu la 11 ore a. m. în sala festivă a muzeului Asociației.

Adunării îi va premerge serviciu divin.

Programa:

1. Deschiderea adunării prin președintele.
2. Raportul secretarului.
3. Raportul casarului.
4. Alegerea unui comitet nou.

Rugăm pe această cale pe toți p. t. membri ai Asociației să binevoiască a participa la adunare.

Sibiu, 13/26 Noembrie 1911.

Parteniu Cosma președinte. *Dr. A. Crăciunescu* secretar.

Din România.

Deschiderea sesiunii corpurilor legiuitoare.

Măne, Marți, 15 Noembrie v. se deschide în București sesiunea ordinară a corpurilor legiuitoare române. La orele 10 se va oficia serviciu divin la Metropoli, în prezența deputaților și a senatorilor, cari apoi la 11 și jumătate se vor întruni în sala de ședință a camerei și vor aștepta sosirea Regelui. Pornirea cortegiului regal dela palat va fi anunțată prin 101 bubuituri de tunuri. La orele 12 Majestatea Sa va intra în sală, însoțit de moștenitorul de tron prinșeale Ferdinand, de urea tronul și încurajat de domni miniștri va citi mesajul de deschidere a adunării legiuitoare. După plecarea Regelui corpurile legiuitoare române își încep activitatea. Sesiunea ordinară parlamentară ține în România dela 15 Noembrie până la 15 Februarie.

La Sf. Arhangheli.

În bisericile din capitala românească, al căror hram este ziua de Sf. Mihail și Gavril, s'au oficiat și în anul acesta paraștase obișnuite întru pomenea Domnitorului Mihai Viteazul. În biserica Mihai Vodă, după terminarea slujbei religioase, P. C. Sa Arhimandritul Iulu Scriban a ținut o predică, ca delegat al Ligii culturale, și a vorbit despre marea voevodă, arătând cât de puternică i-a fost iubirea de neam și credință, pentru care s'a și jertfit. — Ziua aceasta s'a mai serbat în mod deosebit și la liceul „Mihai Viteazul”, de sub direcțiunea dlui G. Bogdan-Duică.

Congresul societății ortodoxe a femeilor.

Primul congres anual al Societății ortodoxe naționale a femeilor române se va ținea Duminecă și Luni, în 27 și 28 Nov. st. v. 1911, în sala Ateneului bucareștean. Ordinea de zi este următoarea: Duminecă, la orele 10 dimineța se va ține serviciu divin la mitropolie; după amiază se va vizita Muzeul Casei bisericești; seara la 9 ore dl N. Iorga, de bisericești, va vorbi la Ateneu despre valoarea tradițiilor naționale în educația femeii. Luni, la orele 2 d. a. se va deschide congresul prin cuvântarea P. S. Sale Arhiereului Teodosie Ploesteanu, vicepreședinte al societății; vor urma apoi rapoartele, propunerile și discuțiile privitoare la activitatea societății. Profesorul universitar, dl S. Mehedintzi, va rosti cuvântul de închidere.

Indurați-vă spre săracii noștri.

„Mila dată săracilor, te curată de păcate, îți câștigă îndurare și viața vecnică.”

Mulțămirea sufletească a dăruitorilor și împărțitorilor darurilor și lacrimile săracilor miluiți anii trecuți, ne îndeamnă să apelăm și de data aceasta la inimile generoase, să binevoiască a da și un ajutor, vestminte și alimente, ca să se împartă în ajunul Nașterii Domnului între săracii noștri (invățâței-meserieși-școlari, femei și bărbăți scâpați).

Ne găsim în preajma zilelor, în cari săracii, ca și bogatul, caută să-și încalzească sufletul și corpul.

* Inscricțiunea iconiței Maicei Domnului, ce a-țărâă deasupra lădiței cu crucea săracilor din locul Reuniunii sodalilor.

Cei pe cari Dumnezeu, povățuitorul a toate, v'a binecuvântat din belșugul său, d'ți puțință și celor lipsiți, ca cel puțin în zilele de bucurie ale Nașterii Mântuitorului noștrii să preamărească pe Creatorul și făptuitorul sale.

Impărțirea darurilor se va face cu cumințenie solemnitate sub binevoitorul protectorat al stimabilelor doamne Minerva Dr. Brote, Ana Dr. Moga și Elisaveta Bugarsky.

Darurile benevole să se trimită la adresa „Reuniunii sodalilor români din Sibiu”.

Lăcrămile vărsate de săracii noștri servesc drept cea mai înaltă răsplătă pentru toți aceia, cari posibilă ne fac împlinirea acestei datorințe bine plăcute și lui Dumnezeu.

Sibiu, 17 Noembrie n. 1911.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiu”.

Vic. Tordășianu președinte. *Stefan Duca* notar.

NOUTĂȚI.

Vizitație canonică. P. S. Sa episcopul Ioan I. Papp al Aradului a făcut zilele acestea o vizitație canonică în protopopiatul Batenilor. Primiri impozante i s'au făcut pretutindeni.

Alegerea dela Vinț. Joi s'a terminat la Curie dezbaterile în merit asupra petițiunii înaintate din partea alegătorilor români din cercul electoral al Vințului, în contra alegării de deputat din acest cerc. Pentru publicarea sentinței Curia a pus termen pe 7 Decembrie n. c. orele 12. Per tractarea la Curie a ținut opt zile; în primele 4 zile s'a comunicat rezultatul cererilor făcute la fața locului, iar în celelalte patru zile și-au făcut avocații observațiile și pledoariile. Causa Românilor a spărat-o în fața Curiei avocatul d'n Budapesta, *Dr. Ioan Erdélyi*, care a cerut nimicirea mandatului deputatului *Dr. Mayer* și proclamarea candidaturii *Dr. Iuliu Mayer* de deputat al cercului electoral al Vințului, pentru că adevărata majoritate a alegătorilor el a avut-o. Sentința Curiei e așteptată cu mult interes de toate cercurile românești.

Călătorie în Bosnia. Arhiducele Carol Francisc Iosif cu soția sa Zita, în călătoria lor de nuntă, au sosit zilele acestea în Bosnia. Au petrecut jumătate de zi în Sarajevo apoi au plecat către Brod.

Instalare de protopop. În ziua de Sf. Arhangheli Mihail și Gavril s'a făcut instalarea părintelui protopop *Fabrițiu Manoilă* în scaunul protopopesco al Lipovii. Instalarea a fost săvârșită de asesorul consistorial Gheoghe Popovic.

Marina militară a României. Armata română pe uscat, fiind organizată conform cerințelor moderne, guvernul României își îndreaptă acum luarea aminte asupra marinei militare. În budgetul de pe anul viitor al ministrului de război se vor cuprinde sumele necesare pentru acest scop. În Constanța se va creaa un port militar de primul rang și se vor clădi mai multe vase de război.

Hirotoniri. Sâmbătă, în 25 Nov. p. a. c. Escelența Sa I. P. S. Arhiepiscop și Mitropolit *Ioan* a hirotonit într-un presbiter pe clericul (traicul *Moldovan*) ales preot în Herendorf (araul *Sighisorei*), iar Duminecă pe clericul Traian *Tomu*, ales preot în Roșia.

Ninsoare. În Lunia trecută a început să ningă tare în munții Tatra. În părțile noastre a fost cea mai primăvărătoacă vreme.

La școala politehnică din Budapesta s'au înscris în semestrul prin el anului școlar 1911/12 cu totul 2038 de studenți, față de 1855 din anul școlar trecut. Dintre cei înscriși în semestrul acesta: 871 sunt elevi ingineri, 228 arhitecți, 783 mehanici, 165 chemici. În anul prim s'au înscris 624 de studenți, dintre aceștia 440 au venit dela licee, iar 184 din școale reale.

Dare pe necăsuți. Camera principatului Mecklenburg, în ședința sa din urmă, a votat un proiect de lege, care stabilește o dare de 25 procente pe fiecare bătărbat neînscris trecut de 30 de ani. Sunt scutiți numai aceia, care au s'și susțină părinții sau frații neputinicioși.

Concerte pentru popor. Consiliul comunal din Berlin a votat o subvenție anuală de sasezeci de mii de mărci pe sanna Societății filarmonice, sub condiție, ca societatea aceasta să organizeze în fiecare vară concertele menite pentru popor.

Falsificator arestat. Se vestește din Cernăuți, că falsificatorul de banonete *Miselovitz* a fost arestat la granița românească în momentul când se pregătea să călătorească în orient. În geamantanul său au fost găsite bancnote falsificate austro-ungare, rusești și românești, în valoare de mai multe milioane. *Miselovitz* avea de gând să-și valorizeze falsificatoarele în Constantinopol.

În locul cailor. Administrația militară belgiană, cum se anunță d'n Braxels, face încercarea de a înlocui în loc de cai. Doi câni puternici sunt înhamăți la tun. Exercițiile de până acum au dat rezultate atât de bune, încât înocirea aceasta va fi introdusă la toate regimentele armatei belgiene.

O aniversare. În 20 Noembrie a. c. s'a împlinit anul dela moartea lui Tolstoi. Poliția din Petersburg a luat măsurile cele mai largi pentru a întâmpina orice demonstrație. La universitate, cu toate acestea, îndată ce profesorii au intrat în salele de prelegeri, studenții au început să cânte în cor: „In vezi pomenea lui!” Prelegerile au trebuit să fie întrerupte, tinerimea a ieșit din sală și s'a adunat în aulă serbând memoria lui Tolstoi. În Moscova și Chiev asemenea s'au făcut demonstrațiuni mai mari de studenți. Poliția însă a împărășiat pe demonstranți.

Lupta împotriva tuberculosei. Guvernul brtanic a luat o nouă măsură pentru combaterea tuberculosei. Cu zăus de 1 Ianuarie 1912 toți doctorii din Anglia sunt îndatorăți să anunțe la poliție pe ori ce bolnav, care suferă de tuberculoză și se găsește în tratament medical. Biroul de igienă al administrației fiecărei oraș are să poartă de aici înainte o listă exactă a bolnavilor de tuberculoză. Bolnavii vor fi instruiți, ce au să facă pentru a nu răspândi boala în mijlocul oamenilor cu cari vin în atingere.

Publicul și ziarele. Un ziar străin deserie raportul de astăzi dintr-o gazetă și cetitorii săi. Iată câteva din aceste note jurnale: „A redacta un ziar este o îndelunecătoare grozăvie de plăcută. Dacă ziarul se ocupă mult de politică, cetitorii prând literatură; dacă li se dă literatură, cer mai multă politică. Când literile sunt prea mici, nu le pot citi; când literile sunt prea mari, z'arul cuprinde prea puțin material. Dacă se tipărește câte o glumă când și când, z'arul nu e destul de serios; iar dacă nu se tipărește nici o glumă, ziarul este redactat de ființe reci și moroase. Un raport nepărtinitor despre o adunare, teatru sau concert, este mai bine să nu l faci, iar dacă nu l faci, iarăși ai suferet lunec. Publicând biografia unui om însemnat, redactorul este părtinitor; dacă nu i o face, redactorul este nepăsător, ori chiar răutăcios. Mergă dl redactor la biserică, este cleric al retrograd; nu merge la biserică, este om lipsit de credință. Dacă șede prea mult în redacție, desconsideră publicitatea; dacă stă în cafenea sau restaurant, se zice că mai bine ar merge acasă sau în redacție să-și lucreze foaia. Ești omul rău plătit, îți îndușmănești colaboratorii; îi plătești în regulă, atunci lumea z'oe, că cine mai știe din ai cui bani?” — Toate jălurile acestea privesc, se înțelege, publicul străin, nu cel româneesc.

La fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare pe seama meserieșilor români sibiieni, din partea conveniri dela restaurantul Bote, după concertul doamnei *Lucia Cosma*, au mai dăruit următorii: Locotenent *Goliescu* (București), 5 cor.; Doamna *Lucia Cosma*, *Dr. Aurel Cosma*, adv. (Timișoara), *R. Cosma*, *Dr. I. Frum*, *Dr. Eugen Pîso*, advocat, câte 2 cor.; *Nic. Hantă*, not. emer. (Săliște), *Gregoriu Boldea*, locot., doamna *Ana I. Lupaș*, soție de protop. (Săliște), *I. Agârbișeanu*, par. (Orlat), *Reghina Dragomir*, vd. de notar (Garașade), doamna *Livia Dr. Frum*, doamna *Mița Popp*, *C. Popp*, *Dr. Nicol. Schiau*, adv. (Meroareș), doamna *Eugenia Torcu* (Făgăraș), *O. Goga* și doamna, *Dr. Nic. Ițu*, medic, doamna *Septimia Damian* (Zătrna), *Dr. Aurel Dobrescu* și *Dr. Alexandru Dobrescu*, medici, câte 1 cor.; *Dr. T. Brediceanu*, *Gheorghe Cărpășianu*, cassar (Sebeșul-său), dnele *Elvira Barșianu* și *Eusebia Brediceanu*, câte 50 bani; *Vi. Cărpășianu*, înv. (Bahăv), 40 bani; *I. Sociu*, *R. Pomenișan*, *Maria R. Agârbișeanu*, *Dr. C. Bucșan*, *A. Eyoa*, *V. Stanciu*, *V. Radu*, *Dr. I. Rusănu*, *P. Tinou*, *Dragomir Cristea*, *Dr. I. Mușu*, *Dr. Silv. Dragomir*, *Dr. Alex. Dragomir*, *V. Nistor*, *Dr. P. Roșca* și *A. Beaa*, câte 20 bani și *Vic. Tordășianu*, prezid., 10 bani, sau în total cor. 314.2.

Scufundarea unui vapor. Vaporul italian „Romagna” s'a scufundat Vineri dimineața la orele 4, aproape de Ravenna, parte din cauza vântului Sirocco, parte din cauza, că ni te saoi cu orez, rostogolindu-se, au făcut ca vasul să-și pierdă echilibrul. S'au înecat 70 de persoane, dintre cari numai 10 au fost salvate. Vaporul comunică regulat între Triest și Ravenna, în fiecare săptămână.

Despărțiți. Tribunalul din Florența a anunțat desfacerea căsătoriei între soții *Toselli*. Fosta principesă moștenitoare a Saxoniei a scăpat de muzicant.

Ucenici Români. Pentru o mare fabrică de postav în Sibiu se caută în grabă 4 ucenici Români de 15—17 ani, sănătoși și voinici. Ucenicia ține 4 ani, în cari cei primiți capătă locuință și pentru vipt (mâncare) în anul I. la zi câte 80 fileri, în anul II. 1 cor, în anul III. și IV. câte 1 cor. 20 fil. A se adresa prin redacția „T. Român”.

Bioscopul Anello, din piața Hermann are tot la două zile program nou, variat și interesant. Reprezentații se dau la orele 6 și 8 seara, în zilele de lucruri; iar în Dumineci și sărbători la 3 1/2, 6 și 8. În fiecare zi oăntă la reprezentație muzică militară.

Teatru.

Astăzi, Luni, se dă „Papa”, comedie în 3 acte. Marți „Die keusche Susanne”, operetă în 3 acte. Mercuri „Don Carlos”, tragedie. Joi „Papa” comedie. Vineri „Haimat”, dramă, și „Sambătă”, „Käthchen von Heilbronn”, dramă, de Kleist.

Poșta redacției.

Dlui I. P. în F. Nu putem publica lucrări cetite în conferență, înainte de a publica raport despre decurgerea conferenței; iar raport nu ne-a trimis nime. Lucrarea am primit-o.

Dlui T. S. în A. Asemenea.

Cărți și reviste.

Calendar. Au apărut *Calendarule pe 1912* din editura lui W. Krafft din Sibiu, și anume:

„Amicul poporului”, anul LII, întocmit cu cunoscutele competențe și priceperi de I. Popovici. Are în frunte un frumos portret al d-lui Andreiu Bărsanu, noul președinte al Asociației. — Evenimentele mai importante din viața culturală a Românilor s'întâlnesc în acest bun calendar. Aflăm aici portretul dlui prof. N. Iorga, c' un artist cunoscut și supra profesorul unuia din artiștii românești, și câteva cuvântări ale dănsului. Se aduce un articol asupra cursurilor de vară dela Valenii de munte și resumatul a 5 lecțiuni dela acele cursuri, ceea ce ridică mult valoarea acestui calendar. Publică portretul lui Iosif St. Șulțu și caracterizarea acestui fost președinte al Asociației, scriasă de N. Iorga; portretul și necrologul pedagogului *Dr. Petru Șpan*. Are câte un articol comemorativ despre *Ioan Maiorescu* și *Leo Tolstoi*. Descriere festivităților neunitate dela Blaj cu ilustrațiuni, între cari portretul ing. Valoia în societatea poetului Goga. — O frumoasă poezie de I. Borcia și un articol despre întunecimea de soare din 1912 de Gave. Todica, un articol privitor la clasa noastră de mijloc, o ornică a anului bogat, ilustrată (V. Stroescu), șematismul statistic al Românilor ș. a. m. fac din acest calendar un adevărat almanah, în care orice om poate găsi destulă hrană sufletească și distracție folositoare. Prețul 70 fil.

„*Posnașul*” lui *Haralamb Călămăr* (Er-mil Borcia), calendar amoristic ilustrat cu nenumărate caricaturi, anul XVII, nu l poți lăsa din mână până nu l-ai citit tot; și după ce l-ai pus jos, iarăși îl iai și mai cețești, când una cântă alta, când toate glumele și pozele dintr'ansamblu, căci sunt atât de bune. Cine iubeste umorul sănuțos, să-și cumpere un *Poznaș* cu 60 fileri și va râde de zece zile.

„*Calendarul Săteanului*”, anul XXI, apare mai bogat în țară ca până acum, se vede că a ajuns la vârsta de voinic și a moștenit pe unchișul cu slove cirile, care și-a trăit traiul și nu se mai învește de aci încolo. Lectură și folositoare și instructivă pentru săteni. Prețul de 30 fileri îl face a fi cel mai ieftin calendar românesc.

Nr. 529/1911.

(442) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător dela școala noastră din **Suligete**, se scrie concurs cu termen de 30 de zile, dela prima publicare în acest jurnal.

Salar 600 cor. din repartitie, ear 400 cor. se vor cere dela stat.

Cuirtir și grădină în natură.

Cuincuenaliile se vor socoti numai după un serviciu de 5 ani neîntrerupt prestat la această școală.

Invățătorul ales va fi îndatorat a conduce elevii în toate Duminecile și sărbătorile la biserică și a cânta cu ei la sf. liturghie.

Cererile de concurs să se înainteze la subsemnatul oficiu în termenul indicat.

De va, la 8 Noembrie 1911.

Oficiul protopresbiterat gr.-or. al Devei în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopop gr.-or.

Szebenvármegye alispánjától.

11622/1911 alisp. Sz. (443) 1—1

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegye törvényhatóságánál elhalálkozás folytán megüresedett egy a X fizetési osztály szerint javadalmazott **vármegyei irodatiszti állásra**, valamint az ennek betöltésével esetleg megüresedő más állásokra pályázatot hirdetek.

Felhivom pályázni óhajtoók, hogy az 1883. évi I. t. c. 19 §-ában előirt minősítést, valamint eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényeiket a vármegye főispánjához címezve nozzán a 125000/1912. B. M. sz. V. U. Sz. 4. §-ában előirt módon folyó évi december hó 30-in nyujtsák be.

Nagyszeben, 1911. évi november hó 22-én.

Fabritius
alispán.

Nr. 620/1911. (435) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională din **Tohanul nou** protopresbiteratului Branului se scrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Din fondul bisericii 100 cor. la mai mult compună bisericească nu se obligă; iar restul până la 1000 cor. se va cere dela stat.

Relut de cvartir și grădină 60 cor.

Adatele cvinvenale se vor socoti numai dela ocuparea definitivă a acestui post.

Concurenții au a și înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele recerute în termenul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteratului având a se prezenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică spre a face cunoștință poporului.

Zernești, 12 Oct. 1911.

Oficiul protopresbiterat gr.-or. rom. al tractului Bran în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Hamsea
protopresb.

Nr. 619/1911. (432) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională gr.-or. din **Șibot**, tractul Orăștiei, să deschide concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental de cor. 1000 dela biserică 775 cor. restul de 225 cor. e cerut dela stat. Cuincuenalele se socotesc după 5 ani de serviciu la această școală.

2. Cuirtir în natură și 2 stângii de lemne.

3. Un 1/4 jug. grădină în natură sau relut în bani.

Invățătorul ales e obligat să instrueze elevii și să cânte cu ei cântările sf. liturghii în biserică în Dumineci și sărbători.

Doritorii de a ocupa acest post să înainteze oficiului protopresbiteratului rugărilor instruite cu documentele de lipsă conform regulamentului școlar și anume: Extras de botz, absolutor, diploma de învățător, ultimul testimoniu despre studiile pregătitoare, eventual și alte atestate de recomandare și să se prezinte în vre-o Dumineci sau sărbătoare în biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Orăștie, 1 Noembrie 1911.

Vasile Domaș
protopresb.

Nr. 869/1911 protop.

(438) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională gr.-ort. română din comuna **Ilmbav**, tractul protopresbiteratului Agnita să publică prin aceasta concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar fundamental 1000 cor., dintre cari 520 cor. provin dela stat, 400 cor. provin dela comuna politică, 80 cor. din aruncu 5% după darea directă a credincioșilor bisericei.

Cuirtir în natură în edificiul școlii de azi, care după zidirea școlii celei nouă va rămânea întreg ca locuință de învățătoriu.

Grădină în natură.

Cvinvenalele de câte 100 cor., trei sunt deja asigurate dela stat. La I și al II-lea cvinvenal mai contribuie biserica cu câte 100 cor. Cvinvenalele se vor socoti însă numai după serviciul prestat la această școală. Invățătorul ales e obligat să instrueze elevii în cântările liturgice și să cânte cu ei în biserică în Dumineci și sărbători. Să notează, că concurenții, cari vor avea desteritate de a cânta la serviciul divin, vor fi preferiți, de aceea să se prezinte în vre-o Dumineci la serviciul divin spre a-și arăta desteritatea în cântări și a face cunoștință cu poporul.

Doritorii de a ocupa acest post să înainteze oficiului protopresbiteratului rugărilor instruite cu documentele de lipsă conform regulamentului școlar.

Agnita, 7 Noembrie 1911.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 651/1911. (439) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățătoriu dela școala noastră confesională din **Iliia**, protopresbiteratului Iliie, se scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental cor. 1000 solvit anticipativ în rate lunare din cassa bisericei.
2. Cuirtir corespunzător.
3. 16 metri de lemne, din cari are a se încălzi și sala de învățământ.
4. Grădină eventual relut de cor. 20 pe an.

La acest post se vor candida numai cei cari vor fi cântăreți buni, având a ținea în Dumineci și sărbători o strană în biserică; se instrueze și conducă un cor bisericesc. Și pe lângă aceste va avea se provadă instrucțiune în sala de repetiție, precum și a ținea cursuri cu tinerimea în Duminecile din postul Maicei Dlui și a Sf. paști.

Concurenții la acest post au ași așterne cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteratului în termenul deschis și au a se prezenta în vre-o Dumineci ori Sărbătoare la biserică, pentru a-și arăta desteritatea în cântări.

Iliia, la 8 Noembrie 1911 v.

Oficiul protopresbiterat în conțelegere cu comitetul parohial.

Z. Mureșan
protopresb.

Nr. 98/1911 (441) 2—2

Publicare de licitațiune minuendă.

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobat de P. V. Conzistor Arhidiecezan sub Nr. 10.494/1911 Ep. se publică licitațiune minuendă pentru terminarea zidirii bisericei rom gr.-or. din **Surdac-Copalmic**: Szurdokkápolnok: p. u. Kápolnok monostor tractul: Cetatea de peatră.

Licitațiunea se va ținea **Sâmbătă la 9 Decembrie st. n. 1911.** la 10 ore a. m. în școala din Surdac-Copalmic.

Prețul strigării este 13.500 coroane.

Comuna bisericească dă materialul de peară și cărămidă. Licitanții vor depune vadiu 10 % dela prețul strigării în bani gata ori în hârtii de valoare.

Planul și preliminarul de spese, precum și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din loc, de unde cei interesați pot afla orice informațiuni.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea bisericei, respective terminarea zidirii aceleia dintre minus oferanți în cari vor avea mai multă încredere Licitanții n'au drept a pretinde diurne și spese de călătorie

Din ședința comitetului parohial ținută la 4/17 Noembrie 1911.

Stefan Miclă paroh preș. com. par. **Ioan Dragomir** epitrop I.

Vasiliu Tarta
epitrop II.

Nr. 569/1911.

(431) 3—3

Concurs.

Devenind vacant postul de învățător la școala noastră confesională din **Ida mare** (Nagy Ida) în tractul Bistriței, prin această se publică concurs cu termen de 20 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar fundamental de 1000 cor. deplin asigurat; adase cuincuenale după lege dela serviciul prestat la această școală; cortel corespunzător în natură; grădină și lemne de foc.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile instruite cu documentele de lipsă până la termenul arătat subscrișului oficiu, putând a se prezenta și în parohie spre a cânta și face cunoștință poporului. Cel ales va fi îndatorat a instrua pe elevi și tinerimea adultă și în cântările bisericești și ai conduce în Dumineci și sărbători în biserică

Bistrița, (Bersztercze) 4/17 Noembrie 1911.

Oficiul protopresbiterat gr. or. al tractului Bistriței.

Gregoriu Pletosu
protopresb.

Mult onoratului Public și preestimați Preoți!

Prin prezenta fac cunoscut, că **noutățile în Juvaericale, Orologe, articoli de aur și argint**, — au sosit; și invit pe această cale la o vizitare a depozitului meu.

O privire a prețurilor mele din vitrine, va convinge pe oricine, că toate sunt foarte ieftin notate.

Cu toată stima:

Iuliu Erős

Dep. it de fabrică în **Juvaericale**, — **Orologe și mărfuri de aur și argint**, Sibiuiu, Str. Cîsnădiei 3.

Deschis: Zilnic în zile de lucru dimineața dela 7 1/2 până seara la 7 1/2 oare.

Pictorul D. N. Cabadaieff

cu studii academice și în deosebi specializat în pictura bisericească după a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a așezat în comuna Selște, comitatul Sibiului, unde primește comenzi, relativ la pictura bisericească, adică: **Iconostase, steaguri, epitații, icoane singurate**, și întreaga biserică.

Doritorii au a se adresa la:

D. N. Cabadaieff

(383) 12— strada Valea Szelistye—Szebenmegye.

Primăria comunei Săliște.

Nr. 724/1911. (430) 3—3

Escriere de concurs.

Primăria comunei **Săliște**, comitatul Sibiuiu, în scopul executării lucrărilor de construire a unui stabiliment electric împreună cu baie de abur publică concurs cu termen de **20 Decembrie st n. 1911.**

Se vor da următoarele lucrări:

1. Clădirea centralei electrice și a băii de abur.
 2. Instruarea mașinală a centralei și rețelei electrice.
 3. Aranjamentul intern al băii de abur.
- Oferte se pot înainta atât asupra întregii lucrări, cât și numai a unor părți din lucrare.

Se provoacă deci interesați la astfel de lucrări a-și înainta ofertele timbrate corespunzător, la primăria comunei Săliște, până la 12 ore meridiane 20 Decembrie 1911. Oferte întârziate nu se i-au în considerare. În oferte e înomis de lipsă a se indica numele aceluia, care are cvalicia recerută pentru executarea astfel de lucrări.

Ofertanții necunoscuți în comună sunt datori a-și legitima îndreptățirea la concurs prin un certificat dela camera comercială.

Ofertele sosite la timp se vor deschide în aceeași zi la 4 ore p. m. în sala de ședință a primăriei comunale în prezența reprezentanței comunale.

Datele referitoare la lucrări, planurile, condițiunile de licitare și punctațiunile de contract se pot vedea la primăria comunei dela publicarea concursului începând în decursul orelor de oficiu.

Ofertele sunt a se instrua conform dispozițiunilor regulamentului ministerial pentru liferări publice Nr. 83000/1907. B. M. și conform acestuia, se pot furnisa numai articoli de proveniență indigenă, întrucât se produc aici în țară.

Fiecare ofertant e obligat a depune la cassa comunei un vadiu de 5% în bani gata sau hârtii de valoare, iar la ofertă a se alătura cuită despre depunere sau recepșia postală despre trimiterea cauțiunei.

Comuna își rezervă dreptul a alege dintre ofertanți fără privire la sumele oferite.

Săliște, în 15 Noembrie 1911.

Primăria comunei:

Vasile Dadarlă primar. **Ioan Chirca** primnotar comun.

SALVATOR
Călcaie de gomă.
Marca lumii.
Nemintrecute în durabilitate!
(275) 17—52

Se află pretutindenea.

Banca culturală

institut de credit și economii „LUMINA” societate pe acții în Sibiuiu.

Centrala: **Sibiuiu.** Capital social cor. 600,000
Filiale: **Murășorheiu și Turda.** Fond de rezervă cor. 15,000
Depuneri cor. 1.250,000

Acoardă împrumuturi:

pe cambii de prima bonitate și pe ipotecă cu **7%**
pe cambii și obligații cu caventii cu **8%**

fără nici o proviziune.

Primește depuneri:

cu **4 1/2%** cari se pot ridica fără anunț,
cu **5%** cari rămân mai mult de 1/2 an la institut, și
cu **5 1/4%** dela corporațiuni bisericești și dela 10,000 cor. în sus.

Pentru depuneri plătește institutul darea.

Deponenții externi pot ridica depunerile prin poștă fără spese și pot face depunerile tot fără spese prin cecuri, cari la cerere le punem la dispoziție.

(416) 7—

Diracțiunea.